

Karl Marx

TULEVAT SEURAUKSET BRITTIEN HERRUDESTA INTIASSA

Lontoossa, perjantaina, 22. heinäkuuta 1853

Tässä artikkelissa aion tehdä yhteenvedon Intiaa koskevista huomautuksista:

Millä tavalla pystytettiin Englannin herruus Intiaan? Suurmogulin¹⁴³ rajoittamattoman vallan kukistivat hänen käskynhaltijansa, käskynhaltijain mahtavuuden mursivat maratit¹⁴⁴, marattien mahtavuuden mursivat afganit ja juuri kun kaikki sotivat kaikkia vastaan, britti ryntäsi yllättäen maahan ja alisti kaikki valtansa alle. Maa, jossa eripuraisuutta ei ole ainoastaan muhametti-laisten ja hindujen välillä, vaan myös heimo on eristynyt heimosta ja kasti kastista; yhteiskunta, jonka koko rakenne perustuu omalaatuisen tasapainoon, minkä edellytyksenä on yhteiskunnan kaikkien jäsenten yleinen keskinäinen vieraantuminen ja vakiintunut eristäytyneisyys,— eikö sellainen maa ja sellainen yhteiskunta ole tuomittu joutumaan valloittajan saaliiksi? Vaikka emme tietäisi mitään Hindostanin menneestä historiasta, niin eikö meille riittäne se tärkeä ja kiistaton tosiasia, että jopa nykyisinkin Englanti pitää Intiaa orjuudessa Intian ylläpitämän intialaisen armeijan avulla? Intia ei siis voinut välttää kohtaloaan: valloitetuksi joutumista, ja koko sen aikaisempi historia, mikäli sillä yleensä on historiaa ollut, on niiden toinen toistaan seuranneiden valloitusten historiaa, joiden kohteeksi se on joutunut. Intian yhteiskunnalla ei ole mitään historiaa, ei ainakaan mitään tunnettua historiaa. Se, mitä me nimitämme sen historiaksi, on vain niiden toinen toisensa sijalle tulleiden valloittajien historiaa, jotka perustivat valtakuntansa tuon minkäänlaista vastarintaa tekemättömän luotuneen yhteiskunnan passiiviselle perustalle. Kysy-

mys ei siis ole siitä, oliko Englannilla oikeus valloittaa Intia, vaan siitä, katsoisimmeko me paremmaksi sen, että Intian olisivat valloittaneet turkkilaiset, persialaiset tai venäläiset eivätkä britit.

Intiassa Englannilla on täytettävänä kaksinainen tehtävä, joka on sekä hajottamista että rakentamista — toisaalta vanhan aasialaisen yhteiskunnan hajottamista, mutta toisaalta aineellisen perustan laskemista länsimaiselle yhteiskunnalle Aasiassa.

Arabialaiset, turkkilaiset, tataarit ja mogulit, jotka toinen toisensa jälkeen valloittivat Intian, *assimiloituivat* nopeasti kantaväestöön. Historian vääjäämättömän lain mukaisesti barbaarivalloittajat itse joutuivat alistamiensa kansojen korkeamman sivilisaation valloittamiksi. Britit olivat ensimmäisiä valloittajia, joiden sivilisaatio oli korkeampaa kun hindulainen, ja siksi viimeksi mainittu ei voinut heihin vaikuttaa. He murskasivat sen hajottaen paikalliset yhteisöt, hävittäen paikallisen teollisuuden maan tasalle ja nivelloiden kaiken, mikä intialaisessa yhteiskunnassa oli yleistä tasoa korkeammalla. Intiassa vallinneen englantilaisten herruuden historia puhuu tuskin muusta kuin hajottamisesta; heidän rakentava työnsä on tuskin havaittavissa raunioiden takaa. Siitä huolimatta tuo rakentava työ on alkanut.

Intian valtiollinen yhtenäisyys, jolle on ominaista suurempi lujuus ja joka ulottuu laajemmalle kuin milloinkaan suurmogulien aikana, oli Intian uudestisyntymisen ensimmäisiä edellytyksiä. Tuon englantilaisella miekalla luodun yhtenäisyyden tulee nyt lujittamaan ja ainiaaksi vakiinnuttamaan sähkölennätin. Intian armeija, jonka brittiläinen aliupseeri järjesti ja koulutti, oli sine qua non* Intian itsenäisyyden hankkimiselle ja sille, ettei Intia enää joutuisi ensimmäisen ulkomaisen valloittajan saaliiksi. Vapaa lehdistö, joka järjestettiin aasialaisessa yhteiskunnassa ensi kertaa ja jota johtavat pääasiallisesti eurooppalaisten ja intialaisten yhteiset jälkeläiset, on sen uudestijärjestämisen uusi ja voimallinen tekijä. Jopa semindarit ja raiotwarikin¹⁴⁵, niin iljet-

* — *conditio sine qua non* — välttämätön edellytys. *Toim.*

täviä kuin ne ovatkin, ilmentävät maan yksityisomistuksen kahta eri muotoa, ts. sitä, mitä aasialainen yhteiskunta niin kaipaa. Niistä Intian kanta-asukkaista, joille englantilaisten valvonnassa annetaan Kalkuttassa vastahakoisesti ja perin niukalti opetusta, on kasvamassa uusi luokka, jolla on tarpeelliset tiedot maan hallitsemista varten ja joka on päässyt osalliseksi eurooppalaisesta tieteestä. Höyryvoima mahdollisti Intian ja Euroopan välisen säännöllisen ja nopean kulkuyhteyden, yhdisti sen kaikki tärkeimmät satamat eteläisten ja itäisten merien satamiin ja pelasti siten Intian siitä eristyneestä asemasta, joka oli ollut siellä vallinneen pysähdystilan perussyynä. Ei ole enää kaukana se päivä, jolloin rautatieverkoston ja laivareittien yhdistelyn avulla Englannin ja Intian välinen matka ajassa mitattuna supistuu kahdeksan päivän matkaksi ja tämä muinoin legendaarinen maa tulee todella yhdistettyä länsimaailmaan.

Ison-Britannian valtaapitävät luokat ovat tähän saakka olleet vain satunnaisesti, tilapäisesti ja poikkeustapauksissa kiinnostuneita Intian kehittämisestä. Aristokratia ahtoi sen valloittaa, plutokratia halusi sen ryövätä, mutta teollisuusporvaristo pyrki alistamaan sen tavaroittensa halpuudella. Mutta nyt on tilanne muuttunut. Teollisuusporvaristo on havainnut, että sen elinedut vaativat muuttamaan Intian tuottavaksi maaksi ja että sitä varten se on varustettava ennen kaikkea kastelulaitteilla ja sisäisellä kulkulaitoksella. Teollisuusmiehet aikovat rakentaa Intiaan rautatieverkoston. He tekevätkin sen, ja se tulee antamaan arvaamattomia tuloksia.

Tunnettua on, että Intian tuotantovoimia lamauttaa sen erilaisten tuotteiden kuljetukseen ja vaihtoon tarvittavien kuljetusvälineiden kova puute. Missään maailmassa ei ole tavattavissa rinnakkaisesti sellaista yhteiskunnallista kurjuutta ja sellaista luonnonrikkautta kuin Intiassa; ja tuo kurjuus johtuu vaihdonvälineiden riittämättömyydestä. Vuonna 1848 Englannin alahuoneen valiokunnassa todettiin, että

»samaa aikaan kun vehnäquarter myytiin Kandešissa 6—8 šillingistä, niin Punassa se maksoi 64—70 šillingiä, ja ihmisiä kuoli siellä nälkään kaduilla, kun ei voitu saada ruokatarvikkeita Kandešista, sillä savikkoiset tiet olivat kulkukelvottomia».

Rautateiden rakentamista voidaan käyttää helposti maataloudellisiin tarkoituksiin, nimittäin vesialtaiden järjestämiseen niihin paikkoihin, missä rautatievallien rakentamiseksi täytyy nostaa maata, ja myös radan varrella sijaitsevien paikkakuntien vesivarusteluun. Tällä tavalla voidaan suuresti laajentaa keinokastelusysteemiä, joka on Idän maanviljelyksen välttämätön edellytys, ja estää vedenpuutteesta johtuvien paikallisten katojen tiheä toistuminen. Rautateiden valtava merkitys käy tältä kannalta katsoen ilmeiseksi, kun muistaa, että vuoriharjanteihin rajautuvilla seuduillakin kastelumaista maksetaan kolme kertaa enemmän veroa, että näillä mailla työskentelee ihmisiä kymmenen ja kaksitoista kertaa enemmän ja nuo maat tuottavat voittoa kaksitoista tai viisitoista kertaa enemmän kuin samansuuruiset maa-alat ilman kastelua.

Rautatiet tekevät mahdolliseksi sotalaitoksen ja sen ylläpitomenojen supistamisen. Eversti Warren, St. Williamin linnoituksen päällikkö, puhui alahuoneen valiokunnassa seuraavaa:

»Mahdollisuus saada maan kaukaisilta seuduilta tiedot yhtä monessa tunnissa kuin mitä siihen nykyisin tarvitaan päiviä ja jopa viikkojakin, mahdollisuus lähettää mitä lyhimässä ajassa ohjeita samoin kuin joukko-osastoja ja muonaa ovat seikkoja, joiden merkitystä tuskin voidaan yliarvioida. Varuskunnat voitaisiin sijoittaa kauemmaksi toisistaan ja terveellisimmille seuduille kuin nykyisin, ja siten säilyisivät elossa monet ihmiset, jotka nyt sortuvat tauteihin. Myöskään ei tarvitsisi varata niin paljon muonaa eri varastoihin, ja siten voitaisiin välttää mätänemisestä ja ilmaston vahingollisesta vaikutuksesta johtuvat menetykset. Ja joukko-osastojen vahvuuksia voitaisiin pienentää samassa suhteessa kuin joukkojen käyttönopeus on lisääntyvä.»

Tunnettua on, että kyläyhdyskuntien kunnallinen organisaatio ja taloudellinen perusta hajotettiin, mutta niiden pahin piirre, nimittäin yhteiskunnan jakaantuminen samanlaatuisiksi, toisistaan irrallisiksi atomeiksi, säilyi niiden jälkeenkin. Kyläyhdyskuntien eristyneisyys aiheutti Intiassa tietttömyyttä, mutta tietttömyys vakiinnutti yhdyskuntien eristyneisyyden. Näin ollen yhdyskunta eli tällä alhaisella elintasolla olematta juuri minäkäänlaisessa kanssakäynnissä muiden yhdyskuntien kanssa, osoittamatta minkäänlaista pyrkimystä yhteiskun-

nalliseen edistykseen ja yrittämättä tehdä mitään sen hyväksi. Nyt kun britit ovat murtaneet tämän kyläyhdyntien itsetyytyväisen *velttouden*, rautatiet auttavat syntyneen kanssakäymis- ja vaihdontarpeen tyydyttämistä. Sitä paitsi

»rautatielaitoksen eräänä seurauksena tulee olemaan se, että rautatie tuo jokaiseen kylään, jota se sivuaa, tiedon muissa maissa käytäntöön otetuista parannuksista ja käytännöllisistä laitteista sekä helpottaa siinä määrin niiden omaksumista, että tekee Intian perinnäisten ja palkattujen maalaiskäsityöläisten luokalle mahdolliseksi ensinnäkin ilmaista täydellisesti kykynsä ja toiseksi vapautua puutteellisuuksistaan» (*Chapman*. Puuvilla ja Intian kauppa).

Tiedän, että pyrkiessään rakentamaan Intiaan rautatieverkostoa Englannin teollisuusporvaristo seuraa yksinomaisesti haluaan halventaa tehtaidensa tarvitseman puuvillan ja muun raaka-aineen kuljetusta. Mutta kun kerran olette vieneet koneen kulkuvälineeksi maahan, jolla on rautaa ja hiiltä, niin ette voi estää tätä maata itse tuottamasta noita koneita. Ette voi pitää kunnossa rautatieverkostoa valtavan suuressa maassa järjestämättä siellä niitä tuotantoprosesseja, jotka ovat tarpeen rautatieliikenteen välittömien ja tavanomaisten tarpeiden tyydyttämiseksi, ja se johtaa koneiden käyttämiseen myös niillä teollisuusaloilla, jotka eivät ole välittömässä yhteydessä rautatieliikenteeseen. Rautatiet muodostuvat sen vuoksi Intiassa nykyaikaisen teollisuuden todellisiksi aiviksi. Tämä on totta sitäkin suuremmalla syyllä, kun Intian asukkailla itse englantilaisten viranomais-tenkin tunnustuksen mukaan on erikoinen kyky sopeutua aivan uusiin työoloihin ja omaksua koneiden käyttämiseen tarvittavat tiedot. Vakuuttavana todistuksena siitä on se taito ja asiantuntemus, jota intialaiset koneenkäyttäjät ovat osoittaneet hoitaessaan monia vuosia Kalkuttan rahapajan höyrykoneita, ja Hardwarin hiilialueilla erilaisia höyrykoneita hoitavien paikallisten asukkaiden työ ja muut esimerkit. Itse herra Campbellinkin, vaikka hän onkin Itä-Intian komppanian ennakkoluulojen vallassa, on pakko tunnustaa, että

»Intian kansan laajoilla joukoilla on paljon *teollista tarmoa*, ne ovat sängen pystyviä kasaamaan pääomia, niille on ominaista

matemaattinen järki ja erikoinen kyvykkyys laskentoon ja eksaktisiin tieteisiin». »Heidän intellektinsä on erinomainen», hän sanoo.¹⁴⁶

Rautateiden rakentamiseen liittyvästä nykyaikaisen teollisuuden tunkeutumisesta Intiaan seuraa, että on hajoava perinnäinen työnjakosysteemi, johon perustuvat intialaiset kastit — Intian edistyksen ja mahtavuuden tiellä oleva peruseste.

Kaikki se, minkä englantilaisen porvariston on pakko tehdä Intiassa, ei vapauta kansanjoukkoja eikä paranna oleellisesti niiden yhteiskunnallista asemaa, sillä ensimmäinen enempää kuin jälkimmäinenkään ei riipu vain tuotantovoimien kehityksestä, vaan myös siitä, ovatko ne kansan hallussa. Tämä porvaristo tulee kuitenkin ehdottomasti tekemään sen, että panee alulle aineelliset edellytykset kummankin tehtävän täyttämiseksi. Onko porvaristo koskaan tehnyt enemmän? Onko se koskaan saanut aikaan edistystä pakottamatta sekä yksilöitä että kokonaisia kansoja kulkemaan veren ja lian, kurjuuden ja nöyryytyksen vaikeaa tietä?

Intialaiset eivät voi nauttia tuloksia niiden uusien yhteiskunta-ainesten kypsymisestä, joita brittiläinen porvaristo on heidän keskuuteensa kylvänyt, niin kauan kuin teollisuusproletariaatti ei ole syrjäyttänyt itse Isossa-Britanniassa nykyisin hallitsevia luokkia tai niin kauan kuin itse intialaiset eivät ole tulleet kyllin voimakkaiksi voidakseen lopullisesti karistaa niskoiltaan englantilaisen ikeen. Joka tapauksessa voimme varmuudella odottaa enemmän tai vähemmän läheisessä tulevaisuudessa tämän suuren ja mielenkiintoisen maan uudestisyntymistä, maan, jonka jalo väestö jopa alimpia luokkia myöten on, ruhtinas Saltykovin sanonnan mukaan, »sont plus fins et plus adroits que les italiens»*, maan, jonka asukkaat tasoittavat jopa nöyryytensäkin eräänlaisella rauhallisella ylevyydellä ja luonteenomaisesta maltillisuudestaan huolimatta ihmetyttivät englantilaisia upseereita urhoollisuudellaan, maan, joka on kieltemme ja uskontojemme kehto ja joka džatissa¹⁴⁸

* — »hienostuneempaa ja taitavampaa kuin italialaiset»¹⁴⁷.
Toim.

antaa meille muinaisgermaanin tyyppin ja brahmaanissa¹⁴⁹ muinaiskreikkalaisen tyyppin.

En voi jättää Intian-aihetta tekemättä eräitä loppuhuomautuksia.

Porvarillisen sivilisaation syväallinen ulkokultaisuus ja sen raakalaisuus paljastuu meille, kun emme tarkastele tätä sivilisaatiota kotimaassa, jossa se pukeutuu kunnioitusta herättäviin muotoihin, vaan siirtomaissa, joissa se esiintyy alastomana. Porvaristo on olevinaan omaisuuden suojeleja, mutta onko mikään vallankumouksellinen puolue suorittanut koskaan sellaisia agrariikumouksia kuin suoritettiin Bengalissa, Madrasissa ja Bombayssa? Eikö se turvautunut Intiassa — käyttäkösemme lordi Cliven, tämän suuren ryövärin, sanoja — armottomaan kiristykseen siellä, missä tavallinen lahjominen osoittautui riittämättömäksi turvaamaan sen ryöstötarkoitusten saavuttamista? Eikö se jaaritellessaan Euroopassa valtionvelan loukkaamattomasta pyhydestä samaan aikaan konfiskoinut Intiassa niiden radžojen osinkoja, jotka olivat sijoittaneet yksityisiä säästöjään itse yhtiön osakkeisiin? Eikö se samaan aikaan, kun se taisteli Ranskan vallankumousta vastaan »pyhän uskontomme» puolustamisen varjolla, kieltänyt saarnaamasta kristinuskoa Intiassa, ja eikö se saadakseen tuloja Orissan ja Bengalin temppeleihin virtaavien pyhiinvaeltajien pyhissäkäymisestä, tehnyt murhaamista ja prostituutiota elinkeinoammatiksi Jagannathin temppelissä?¹⁵⁰ Sellaisia ovat nuo »omaisuuden, järjestyksen, perheen ja uskonnon» suojeelijat!

Englannin teollisuuden tuhoisa vaikutus Intiaan — maahan, joka mittasuhteiltaan ei ole Eurooppaa pienempi ja jonka pinta-ala on 150 miljoonaa eekkeriä — on aivan ilmeinen, ja se on kauheaa. Emme saa kuitenkaan unohtaa, että tuo vaikutus on vain elimellistä tulosta nykyisin vallitsevasta tuotantojärjestelmästä. Tämä tuotanto perustuu pääoman kaikkivoipaan herruuteen. Pääoman keskittyminen on erottamattomassa yhteydessä siihen, että pääoma on olemassa itsenäisenä voimana. Tämän keskittymisen hajottava vaikutus kaikkien maiden markkinoihin tuo jättimäisessä mitassa esiin poliittisen taloustieteen sisäiset elimelliset lait, jotka vaikuttavat

nykyisin jokaisessa sivistyskaupungissa. Historian porvarillisen aikakauden kutsumuksena on luoda uuden maailman aineellinen perusta: toisaalta kehittää yleismaailmallista kanssakäymistä, joka perustuu ihmissuvun kaikkien edustajien keskinäiseen riippuvuuteen, ja myös tämän kanssakäymisen välineitä; toisaalta kehittää ihmisen tuotantovoimia ja tehdä mahdolliseksi aineellisen tuotannon muuttaminen tieteen avulla luonnonvoimien hallitsemiseksi. Porvarillinen teollisuus ja kauppa luovat nämä uuden maailman aineelliset edellytykset samaan tapaan, kuin geologiset mullistukset ovat luoneet maanpinnan. Vasta sen jälkeen, kun suuri yhteiskunnallinen vallankumous valtaa porvarillisen aikakauden saavutukset, maailmanmarkkinat ja nykyaikaiset tuotantovoimat, ja alistaa ne edistyneimpien kansojen yhteiseen valvontaan — vasta sen jälkeen inhimillinen edistys lakkaa olemasta sen inhottavan pakanain epäjumalan kaltainen, joka ei halunnut juoda nektaria muuten kuin murhatun pääkallosta.

Kirjoittanut Marx
22. heinäkuuta 1853

Julkaistu »New York Daily
Tribune» lehden 3840.
n:ossa 8. elokuuta 1853

Valitut teokset kahdessa
osassa, 1. osa, s. 297—303